117. štev. V Ljubljani v četrtek 23. avgusta 1883. Letnik XI.

Insorati se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.
Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na mestnem trgu h. štev. 9, II. nadstropje.
Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá:
Za celo leto . . 15 gl. — kr.
Za pol leta . . 8 „ — „
Za četrt leta . . 4 „ — „
Za en mesec . . 1 „ 40 „
V administraciji veljá:
Za celo leto . . 13 gl. — kr.
Za pol leta . . 6 „ 50 „
Za četrt leta . . 3 „ 30 „
Za en mesec . . 1 „ 10 „
V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. več na leto.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob ½6 popoldne.

Prisega in njena važnost v državi.

Državni pravdnik Corkhill v Washingtonu v severni Ameriki — piše „Čech“ — se huduje nad brezznačajnostjo prič in zagovornikov in toži kakor Jeremija nad razvalinami Jeruzalemskimi. Vradoval je pri dveh velikih tožbah, v kterih je bilo vselej poklicanih po sto prič, toda v obeh je zapazil, kakor sam pravi, velik nraven propad med svedoki, pa tudi med zagovorniki. Priznava, da v celem svojem življenji ni doživel toliko krivih priseg, kakor v zadnjem času pri tem sodišči. Prosi dobrotnike sv. misijonov in misijonarje same, ki v Afriki in drugod preobračajo pagane k Jezusovi veri, naj bi raje darovali svoje sile in svoje premoženje, da se poboljšajo nenravni ljudje v Ameriki, posebno pa v okolici omenjenega mesta.

Tako daleč je toraj prišlo, da pravdnik države, v kteri je vse svobode pijano, kliče na pomoč katoliške duhovnike, da bi zboljšali pokvarjeno ljudstvo. Vprašamo, kdo pa je ljudstvo pokvaril? — Odgovor pravi: država sama. Država ali vlada, ki za verstvo svojih podložnih nima najmanjše skrbi, ki goji in podpira brezverce, taka vlada ne more pričakovati boljšega sadu, nego jej sedaj rodi. Čudno vprašanje je, kako more zahtevati prisego od človeka država, kteri je dobra vsaka vera, ki trpi neznaboge v šoli in pri vradnijah. In ali ima pravico vlada zahtevati prisego od človeka, ki je očiten brezverec?

Razdirajoči vzduh uporne naše liberalne dobe se zaletuje in razrušuje tudi pri sodiščih. Pred vsem pa on meri na prisego. Prisega, ki kliče očitno Boga za pričo našemu potrdilu, je izraz časti in strahu božjega; ž njo javno priznamo, da je Bog, da on vodi osodo človeško in pozna mišljenje naše. S prisego javno in slovesno proglasujemo, da je Bog zakonodajalec, kaznovalec in prihodnji sodnik. Prisegajoči uklanja se v svoji slabosti svojemu Stvarniku in Gospodu. Ni mogoče toraj prisegati atheistu, pantheistu ali deistu; kajti kako more klicati Boga za pričo tak, ki ga taji, ki ga priznati noče, ali ki si vstvarja Boga, kakoršnega se njemu ljubi! Toraj le človek, ki veruje v Boga, more tudi prisegati pri njem. Ako brezverec prisega, se norčuje iz najsvetejše reči.

S tem, da se profanuje prisega in znižuje na ubogo obljubo ali prizivanje na svojo čast, se s korenino ruje močni temelj vstavnemu življenju v družbi človeški. Kdor zruši prisežno obliko ter se neče sklicevati na Boga kakor pričo in pomočnika, da hoče natanko spolniti dano obljubo, se odpove Bogu, država taka sama na sebi ne priznava nobene vere. Prisega pred Bogom in Bogu storjena, je edina podpora človeku pri njegovi nestanovitnosti in vrtoglavosti, je jedina pomoč, da se v važnih slučajih in imenitnih zadevah zve popolna resnica.

Od kod toraj toliko krivih priseg? — Odtod, ker ni vere. Grozno surovost opaževati nam je pri takih ljudeh, in krivoprisežnikov, koliko jih je, koliko nam jih našteje samo nemška sodnijska statistika! Toda morda poreče kdo: Vsaj je bilo tudi nekdaj tako. — Res je, tudi nekdaj se je tako godilo, a ne tako pogosto in v toliki meri, kakor dandanes. Zgodilo se je, pa bil je le primerljej, nad kterim se je vsem studilo. Je li zdaj še primerljej? Se tudi zdaj vsem studi? Bog —! Strupeni spisi, ki pridejo ljudstvu v roke in ktere ponekod vlada tudi v šolah dopušča, omajajo pri ljudstvu verske pojme, toda ne podajo novih, marveč puste duha nemirnega v dvomih in negotovosti. Kolikor več nevere med ljudmi, toliko bolj divje je ljudstvo. Ako ni Boga in večnosti, počemu je človeku svet? Ako ni Boga, ako ni kazni, kje je mogoča prisega in kak pomen naj ima? — Smešna fraza, beseda odoči. Tako gre vse po stopnjicah: veda brez Boga plodi nevero, nevera plodi greh, nenravnost in med pogostnimi grehi je dandanes tudi kriva prisega.

Kako se je nekdaj na Angleškem zlorabila prisega proti cerkvi katoliški! Henrik VIII. in njegovi protestanški nasledniki so silili svoje vradnike, da celó občane k prisegi, s ktero se je papež proglaševal, da je lopov, da se ž njim ne sme imeti nobene zveze. Tomaž Morus in biskup Fisher sta bila prva žrtev terrorizmu brezbožnega nasilnika in kdo bi za njima naštel mučenike, ki so raji smrt pretrpeli, nego bi bili s tako prisego skrunili svoje versko prepričanje? In kako očitno se kaznuje tedanje oskrunjevanje prisege dandanes na Angleškem! Poslanec Bradlaugh je odrekel pokorščino vladi, rekoč, da noče priseči po običajni navadni obliki, in vlada je prisiljena mu odjenjati. In on ima naslednikov mnogo očitih, kaj še le skrivnih!

Pa — saj si lahko pomagamo: Pri svoji časti, pri svoji vesti hočejo raj ljudje prisegati! Toda se li more pri človeku, ki taji Boga, dušo, govoriti o časti, o vesti? Pojem o časti in vesti se ne dá ločiti od vere. Brez Boga ni prave časti in nobene vesti. In sploh kako ceno pač hoče imeti prisega na čast ali vest prisežnikovo? Glejte tedaj, za kako slamo, bilko, za kak trst se lovi, kadar se edino resnična in stalna podpora — vera iz rok spusti.

Kdor izločuje Boga od prisege, jej koplje grob in država, ki trpi take ljudi, koplje grob sama sebi. Država brez vere ni država. Vsaj že Plutarh pravi: Mogoče, da najdeš mesta brez zidov, brez zakonov, brez denarja, brez pisem — ali naroda brez Boga, molitve in žrtev ne najdeš. Zraven daritve, v kteri človeštvo razodeva Bogu čast in slavo, sme se

Listek.

Iz potne torbe.

Prekoračivši most čez Savo pod Šmarno goro, vije se ti pot na desni, po prijazni dolini proti Skaručni. Solnce je ravno izšlo in veseli škrjanček se urno dviga v zrak, ter žvrgoli svojo jutranjo pesmico. Cvetlice ob poti veselo dvigajo svoje glavice, ter jutranja rosa bliščí se na njih kakor biseri v mnogovrstnih barvah. Pridna čebelica leta od cvetke na cvetko, ter pridno srka med iz njih.

Ko si prešel mali gozdič in klanec, zagledal bodeš že od daleč lepo cerkvico svete Lucije, ki je zelo obiskovana božja pot, od pobožnih Kranjcev; kajti mnogo jih pride se priporočat ali zahvalit se sv. Luciji, ki so dobili ali želé zadobiti zdravje svojih oči na nje priprošnjo.

Kakor po zunanjem tako krasna je cerkvica tudi znotraj; prazniško okinčani veliki altar obdaja navadno ob nedeljah in praznikih ter posebnih shodih veliko ljudi, ki pobožno molijo, ter potem okoli altarja nesejo (navadno klečé) iz voska pripravljeno podobo oči. Razun velikega, nahajata se še dva stranska altarja; na levi sv. Mihaela in na desni sv. Jožefa in Marije z 12letnim Jezusom. Obok je lepo okinčan s podobami, ki predstavljajo mučenje sv. Lucije. V enem kotu bere se letna številka 1748, kar pomenja gotovo letnico, kar je bila slika dodelana, ki je povsem še zelo dobro ohranjena. Pozabiti tudi ne smemo prelepo vbranega zvonjenja, ki se le redkokrat v tako lepi in za uho prijetni melodiji sliši.

Potujoč dalje, kake pol ure od tod, zagledal bodeš cerkvico s samostanom (nekdanja lastnina čast. oo. jezuitov v Repnjah), ki pa sedaj prazno stoji. Gotovo mika vsacega memo potujočega ogledati si nekoliko cerkvico in samostan.

Zunanje samo po sebi naredi še precej prijeten vtis na človeka. Cerkvica je tudi znotraj prav lepa in čedna, odkar jo oskrbujejo in kinčajo šolske sestre, ki so se tú naselile iz Maribora. Sv. mašo hodijo opravljat gospodje iz Vodic vsak teden po dvakrat.

Ali ves drugačen pa postane človek, ko vstopi v samostan. Neka tuga se ga loti, da postane zamišljen in jame žalovati, ko se prestavi v mislih v tedanje čase, ko je bilo tukaj še vse polno življenja in delovanja. Vse je še tako, kakor so pustili častiti očetje, ko so odhajali od tod. V sobi, kjer so navadno obedovali, vidi se še vsa oprava, ki so jo potrebovali pri jedi: Sklede, krožniki, steklenica itd. Na zidu visi slika (fotografija) šestih gospodov, ki so tukaj službovali in se potem raz-

nocoj ko to pišemo, švigajoče praskanje raket zabavalo oči številnega ljudstva, zbranega v prijazni topliški dolini.

Sklepoma še lahko pristavimo, da je včeraj nad vhodom v zalo opravljeno cerkev plopolala velika cesarska zastava, isto tako na šolskem poslopji vštric s štajarsko, a na neki privatni hiši smo videli slovensko trobojnico.

Domače novice.

(Za provincijala čč. oo. frančiškanov) je izvoljen preč. o. Bonaventura Szell.

(Duhovne vaje) vodi pri Uršulinaricah č. P. Graf iz družbe Jezusove. Drugi teden jih bo imel v Škofji Loki.

(Dve plinovi svetilnici nove vrste in veči) postavili so za poskušnjo v „Zvezdi“ ob kazinskem vrtu ter ji včeraj prižgali. Gorite res svitlejše, drugih svetilnic lučice so kakor „lešerbe“ proti „lampam“, toraj bi bile dobre za razsvitljenje večih trgov, ker bi se dale bolj redko postaviti. — Zakaj so pa ž njimi naredili poskušnjo ravno pred kazino, nam ni znano; morda zato, ker je po vseh volitvah tam zdaj najbolj temno.

(Poštna hranilnica.) Znano je, da so v rabi takozvane „poštno-hranilnične karte“, s kterimi se otroci vadijo varčevati. Dotična določba dovoljuje poštam, da v teku enega tedna smejo samo po eno takih kart vzprejemati. Ministerstvo je pozneje dovolilo, da smeš po tri karte porabiti o omenjeni dobi. V najnovejši okrožnici poštno-hranilničnega urada pa vodstvo na vprašanje nekemu uradniku odgovarja, da se te tri karte v smislu ministrovega določila smejo vzeti tudi v teku enega dneva.

Razne reči.

— Župnik na Slivnici je postal č. g. Blaž Trunk, do zdaj kurat pri sv. Kunigundi.

— Skušnje sposobnosti za učitelje po ljudskih in meščanskih šolah bodo se letos v Gradcu začele dne 24. septembra.

— Šolsko leto se v gospodarski šoli v Feldsbergu v dolenji Avstriji začne z oktobrom; vzprejmejo 20 učencev za letno plačo po 200 in 250 gl.; gojenci, ki so vsaj ljudsko šolo dovršili, ne smejo biti mlajši od 14, a ne starejši od 17 let; oglašati se morajo do 20. septembra; poduk traje 2 leti. Na kmetijski šoli v Grottenhofu pri Gradcu se šolsko leto začne s 1. oktobrom; učenci se po dovršenih ljudskih šolah morajo oglašati vsaj do 15. septembra, ne smejo biti mlajši od 16 let, a plačujejo zavsema po 230 gl. na leto.

— V Dunajskem Novem mestu pripravljali so mesarjem in pekom „spomenico“ s pestmi. Stvar se je pa še o pravem času policiji javila in tako je bilo mogoče, pripravljene nerede vže v začetku zadušiti. Vojaki stali so po 36 ur z orožjem v vojašnicah, in tudi se je poskrbelo, da, če bi bila sila, bi se bil odmalo s posebnim vlakom bataljon vojakov iz Dunaja tje odposlal. Delavcem v fabriki za lokomotive so menda na plači 25% pritrgali in ta slučaj je nekdo porabil in nered prerokoval. Župan Dunaj-Novomeški podal se je sam do vodstva lokomotivne tovarne, ter se osobno prepričal, da se od delavcev ni nobenega nereda bati.

— Iznajdbe starin. Na otoku Delos v egejskem morju so najdli blizo Apollonovega gledišča zasebno hišo, najbrže iz dobe Aleksandrove. Dosihmal so odkrili dvor, ki ga obdajajo stebri in 12 sob. Tla so iz mosaika, imajo cvetlice, ribe in druge ozaljšave, v sredi dvora je kapnica polna vode. Hišna vrata in cesto, ki semkaj vodi, so tudi odkopali; mogoče, da najdejo cel okraj tega starega mesta.

— Nemški cesar je dal za nesrečne v Ischiji 50.000 mark. Italijanski poročnik grof de Launaj se je prišel te dni zahvalit pri državnem tajniku grofu Hatzteldtu v imenu kralja in v imenu laške vlade za blago sočutje in dejansko pomoč.

— Nesreča v rudniku. V rudniku „Wheel-Agar-Mine“ pri Redruth zgodila se je na Veliki Šmarni dan 15. t. m. grozna nesreča. Trinajst rudokopov je ravno končalo svoje nočno delo, in vlekli so jih po vrvi na kviško. Ko so že prišli do vrha in bi se vreteno še enkrat imelo zasukati, da bi ljudje izstopili, utrga se vrv. Jeden sam je skočil na kraj, kjer se je rešil, drugi pa so se prekucnili v globočino, 600 čevljev globoko. Slišati je bilo, da je truga na tla butnila, in potem je bilo vse tiho. Ko so šli gledat in rešit, ako bi bilo še kaj mogoče, niso drugega našli nego 12 strašno razmesarjenih mrličev.

— Na koleri zbolel je v Napolji nedavno mlad gospod v krčmi „Bella Italia“. O poludne je prišel tje, zahteval kosila in dobil makaronov, pečenke, sadja, vina in črne kave. Po kosilu jel se je neznansko viti in kričati, da ga hudo bôde. Navzoči gostje sežejo po klobukih in vsi pobegnejo, ko so v naglici še poplačali, kar so zapili. Krčmarju se je mladi revček tako v srce zasmilil, da ga je dal v mestno bolnico odnesti. Zdravnik ga preišče, toda ne dobi najmanjšega sledu kakega — denarja pri njem. Mladeneč je obstal, da se je bolnega naredil, da bi se po ceni najedel.

— Iz Kahire, 20. avgusta. Do danes zjutraj so umrle v Kahiri 4 osebe, po vseh okrajih je umrlo 182 oseb za kolero. V Suezu je umrl 1 angleški vojak.

Telegrami „Slovencu“.

Zagreb, 22. avg. V Inslatarji v Zagorji je bil rabuka (punt) kmetov zavoljo nasipanja cest. Žandarji so naredili mir. Pogreb nekega za ranami umrlega mizarja bil je brez nemirov. — Potrdi se poročilo, da prideta sèm dva regimenta ogerska. Po vseh krogih se težko pričakujejo sklepi ministerskega posvetovanja.

Dunaj, 22. avgusta. Ekspedicija severno-polarna je dospela na kolodvor in bila sprejeta po mnogoštevilnih civilnih in vojaških veljavnikih, med njimi bil je cesarjev krilni adjutant Plönnies in podpredsednik državne zbornice, poslanec baron Gödel-Lanoy. Župan pozdravil je ekspedicijo v imenu prebivalstva. Brodni lajtnant Wohlgemuth mu je odgovoril. Glavni tajnik geografične družbe Lenz čestita potovalcem zavoljo vspehov, pri vožnji v hôtel so bili ti prijazno pozdravljani.

Košice, 22. avgusta. Nadvojvoda Albreht je dospél sèm ter brž bil navzoč pri vojaških vajah.

Berolin, 22. avg. „Norddeutsche Zeitung“, kazaje na francosko časnikarstvo in tiste, ki kličejo po maščevanji, pravi, da s tem pokaže se Francoska edino državo, ki pretí evropejskemu miru. Tak stan je brez hude nevarnosti za mir nevzdržljiv, ker se ne ve naprej, če in kako dolgo se dá brezvestna agitacija nazaj držati v mejah unanjega miru.

London, 22. avg. Pri včerajšnji konferenci o Donavi podpisali so njeni udje podonavsko pogodbo izvzemši turškega pooblaščenca in druzih poverjenikov, ki svojih pooblastil niso še prejeli. Se kakega druzega shoda pooblaščencev o tem ni več treba.

Načrt za

konjsko dirko,

ktera se vrši

v nedeljo 2. septembra 1883 ob 3. uri popoldan

v Žavcu v savinjski dolini.

I. Pričetna dirka

velja za žrebce in kobile V. konjerejskega okoliša ali sploh Savinjskega plemena konjskega. Konji ne smejo več, kakor pet let stari biti. Posestnik mora dokazati, da je njegov konj Savinjskega plemena. Pot, ktero ima konj enkrat predirjati, meri en kilometer.

Prvo darilo (državno darilo) je 5 zlatov, drugi dar 3 zlati, tretji dar 2 zlata.

II. Dirka plemenskih konj

velja za kobile in licencirane žrebce V. konjerejskega okraja, t. j. plemena Savinjskega. Pri kobilah mora posestnik dokazati, da so zadnja tri leta žrebe prinesle. Pot za dirko je en kilometer dolga in konj je mora dvakrat predirjati.

Državna darila: prvo darilo je 8 zlatov, drugi dar 4 zlati, tretje darilo 3 zlati, četrto darilo 6 gld. v srebru.

III. Društvena dirka.

Konj bodi star, kolikor koli in plemena, kterega bodi. Dirkno pot eden kilometer dolgo mora dvakrat predirjati.

Prvo darilo znaša 8 zlatov, drugo darilo 5 zlatov, tretje darilo 4 zlate, četrto darilo 2 zlata, peto darilo 1 zlat.

Konje je treba dan poprej naglasiti pri gospodu Hausenbichlerji v Žavci. Kot dirkarska pravila veljajo ona graškega dirkarskega društva. Vsak, kteri se hoče dirke vdeležiti, mora biti ud štajarskega konjerejskega društva, in se mora do 1. sept. 1883 pri gospodu Hausenbichlerju v Žavcu vpisati dati. Pri III. društveni dirki je plačati založine 3 gl.

Za omeniti je še, da posestniki konj, kteri se hočejo dirke vdeležiti, se morajo na dan dirke do 10. ure dopoldne v občinski pisarni Žavski oglasiti, da dobijo številke in znamenje, ker se drugače dirke vdeležiti ne morajo.

Listi za sedeže na tribinah se dobijo pri g. Ernest Širca. Sedeži veljajo 50 kr.

1. septembra je veliko premiranje konj s premijami v znesku 535 gl.

Odbor.

Eksekutivne dražbe.

25. avgusta. 3. e. džb. pos. Marka Režek iz Lokvice, 927 gl. Metlika. — 3. e. džb. Martin Blut iz Beretinjevasi (?), 2913 gl. Metlika. — 3. e. džb. pos. Janko Rojakovič iz Radatavič. Metlika. — 3. e. džb. pos. Jožef Markut iz Razdrtega, 960 gl. Senožeče. — 2. e. džb. pos. za prodajo razpisano 25. julija 1883. Metlika. — 1. e. džb. pos. Andrej Plahuta iz Markovo, 1461 gl. Kamnik. — 3. e. džb. France Steh iz Male Račne. Ljubljana.

Dunajska borza.

21. avgusta.

Papirna renta po 100 gld.		78 gl.	80	kr.
Sreberna „ „ „ „		79 „	45	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta		99 „	85	„
Papirna renta, davka prosta		93 „	50	„
Ogerska zlata renta 6%		119 „	90	„
„ „ „ 4%		88 „	60	„
„ papirna renta 5%		87 „	10	„
Kreditne akcije	160 gld.	297 „	70	„
Akcije anglo-avstr. banke	120 gld.	111 „	50	„
„ avstr.-ogerske banke		838 „	—	„
„ Länderbanke		113 „	25	„
„ avst.-oger. Lloyda v Trstu		648 „	—	„
„ državne železnice		318 „	—	„
„ Tramway-društva velj.	170 gl.	227 „	—	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice		— „	—	„
„ „ Ferdinandove sev. „		105 „	—	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl.	120 „	50	„
4% „ „ „ „ 1860	500 „	133 „	50	„
Državne srečke iz l. 1864	100 „	170 „	—	„
„ „ „ „ 1864	50 „	169 „	50	„
Kreditne srečke	100 „	173 „	—	„
Ljubljanske srečke	20 „	23 „	50	„
Rudolfove srečke	10 „	21 „	—	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.		103 „	—	„
London		119 „	80	„
Srebro		— „	—	„
Ces. cekini		5 „	65	„
Francoski napoleond.		9 „	50½	„
Nemške marke		58 „	35	„

Izdajatelj in odgovorni vrednik *Jožef Jerič.* Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.

117. štev. V Ljubljani v četrtek 23. avgusta 1883. Letnik XI.

Inserati se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.
Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na mestnem trgu h. štev. 9, II. nadstropje.
Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá:
Za celo leto . . 15 gl. — kr.
Za pol leta . . 8 „ — „
Za četrt leta . . 4 „ — „
Za en mesec . . 1 „ 40 „
V administraciji veljá:
Za celo leto . . 13 gl. — kr.
Za pol leta . . 6 „ 50 „
Za četrt leta . . 3 „ 30 „
Za en mesec . . 1 „ 10 „
V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. več na leto.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob ½6 popoldne.

Prisega in njena važnost v državi.

Državni pravdnik Corkhill v Washingtonu v severni Ameriki — piše „Čech“ — se huduje nad brezznačajnostjo prič in zagovornikov in toži kakor Jeremija nad razvalinami Jeruzalemskimi. Vradoval je pri dveh velikih tožbah, v kterih je bilo vselej poklicanih po sto prič, toda v obeh je zapazil, kakor sam pravi, velik nraven propad med svedoki, pa tudi med zagovorniki. Priznava, da v celem svojem življenji ni doživel toliko krivih priseg, kakor v zadnjem času pri tem sodišči. Prosi dobrotnike sv. misijonov in misijonarje same, ki v Afriki in drugod preobračajo pagane k Jezusovi veri, naj bi raje darovali svoje sile in svoje premoženje, da se poboljšajo nenravni ljudje v Ameriki, posebno pa v okolici omenjenega mesta.

Tako daleč je toraj prišlo, da pravdnik države, v kteri je vse svobode pijano, kliče na pomoč katoliške duhovnike, da bi zboljšali pokvarjeno ljudstvo. Vprašamo, kdo pa je ljudstvo pokvaril? — Odgovor pravi: država sama. Država ali vlada, ki za verstvo svojih podložnih nima najmanjše skrbi, ki goji in podpira brezverce, taka vlada ne more pričakovati boljšega sadu, nego jej sedaj rodi. Čudno vprašanje je, kako more zahtevati prisego od človeka država, kteri je dobra vsaka vera, ki trpi neznaboge v šoli in pri vradnijah. In ali ima pravico vlada zahtevati prisego od človeka, ki je očiten brezverec?

Razdirajoči vzduh uporne naše liberalne dobe se zaletuje in razrušuje tudi pri sodiščih. Pred vsem pa on meri na prisego. Prisega, ki kliče očitno Boga za pričo našemu potrdilu, je izraz časti in strahu božjega; ž njo javno priznamo, da je Bog, da on vodi osodo človeško in pozna mišljenje naše. S prisego javno in slovesno proglasujemo, da je Bog zakonodajalec, kaznovalec in prihodnji sodnik. Prisegajoči uklanja se v svoji slabosti svojemu Stvarniku in Gospodu. Ni mogoče toraj prisegati atheistu, pantheistu ali deistu; kajti kako more klicati Boga za pričo tak, ki ga taji, ki ga priznati noče, ali ki si vstvarja Boga, kakoršnega se njemu ljubi! Toraj le človek, ki veruje v Boga, more tudi prisegati pri njem. Ako brezverec prisega, se norčuje iz najsvetejše reči.

S tem, da se profanuje prisega in znižuje na ubogo obljubo ali prizivanje na svojo čast, se s korenino ruje močni temelj vstavnemu življenju v družbi človeški. Kdor zruši prisežno obliko ter se neče sklicevati na Boga kakor pričo in pomočnika, da hoče natanko spolniti dano obljubo, se odpove Bogu, država taka sama na sebi ne priznava nobene vere. Prisega pred Bogom in Bogu storjena, je edina podpora človeku pri njegovi nestanovitnosti in vrtoglavosti, je jedina pomoč, da se v važnih slučajih in imenitnih zadevah zve popolna resnica.

Od kod toraj toliko krivih priseg? — Odtod, ker ni vere. Grozno surovost opaževati nam je pri takih ljudeh, in krivoprisežnikov, koliko jih je, koliko nam jih našteje samo nemška sodnijska statistika! Toda morda poreče kdo: Vsaj je bilo tudi nekdaj tako. — Res je, tudi nekdaj se je tako godilo, a ne tako pogosto in v toliki meri, kakor dandanes. Zgodilo se je, pa bil je le primerljej, nad kterim se je vsem studilo. Je li zdaj še primerljej? Se tudi zdaj vsem studi? Bog —! Strupeni spisi, ki pridejo ljudstvu v roke in ktere ponekod vlada tudi v šolah dopušča, omajajo pri ljudstvu verske pojme, toda ne podajo novih, marveč puste duha nemirnega v dvomih in negotovosti. Kolikor več nevere med ljudmi, toliko bolj divje je ljudstvo. Ako ni Boga in večnosti, počemu je človeku svet? Ako ni Boga, ako ni kazni, kje je mogoča prisega in kak pomen naj ima? — Smešna fraza, beseda odoči. Tako gre vse po stopnjicah: veda brez Boga plodi nevero, nevera plodi greh, nenravnost in med pogostnimi grehi je dandanes tudi kriva prisega.

Kako se je nekdaj na Angleškem zlorabila prisega proti cerkvi katoliški! Henrik VIII. in njegovi protestanški nasledniki so silili svoje vradnike, da celó občane k prisegi, s ktero se je papež proglaševal, da je lopov, da se ž njim ne sme imeti nobene zveze. Tomaž Morus in biskup Fisher sta bila prva žrtev terrorizmu brezbožnega nasilnika in kdo bi za njima naštel mučenike, ki so raji smrt pretrpeli, nego bi bili s tako prisego skrunili svoje versko prepričanje? In kako očitno se kaznuje tedanje oskrunjevanje prisege dandanes na Angleškem! Poslanec Bradlaugh je odrekel pokorščino vladi, rekoč, da noče priseči po običajni navadni obliki, in vlada je prisiljena mu odjenjati. In on ima naslednikov mnogo očitih, kaj še le skrivnih!

Pa — saj si lahko pomagamo: Pri svoji časti, pri svoji vesti hočejo raj ljudje prisegati! Toda se li more pri človeku, ki taji Boga, dušo, govoriti o časti, o vesti? Pojem o časti in vesti se ne dá ločiti od vere. Brez Boga ni prave časti in nobene vesti. In sploh kako ceno pač hoče imeti prisega na čast ali vest prisežnikovo? Glejte tedaj, za kako slamo, bilko, za kak trst se lovi, kadar se edino resnična in stalna podpora — vera iz rok spusti.

Kdor izločuje Boga od prisege, jej koplje grob in država, ki trpi take ljudi, koplje grob sama sebi. Država brez vere ni država. Vsaj že Plutarh pravi: Mogoče, da najdeš mesta brez zidov, brez zakonov, brez denarja, brez pisem — ali naroda brez Boga, molitve in žrtev ne najdeš. Zraven daritve, v kteri človeštvo razodeva Bogu čast in slavo, sme se

Listek.

Iz potne torbe.

Prekoračivši most čez Savo pod Šmarno goro, vije se ti pot na desni, po prijazni dolini proti Skaručni. Solnce je ravno izšlo in veseli škrjanček se urno dviga v zrak, ter žvrgoli svojo jutranjo pesmico. Cvetlice ob poti veselo dvigajo svoje glavice, ter jutranja rosa blišči se na njih kakor biseri v mnogovrstnih barvah. Pridna čebelica leta od cvetke na cvetko, ter pridno srka med iz njih.

Ko si prešel mali gozdič in klanec, zagledal bodeš že od daleč lepo cerkvico svete Lucije, ki je zelo obiskovana božja pot, od pobožnih Kranjcev; kajti mnogo jih pride se priporočat ali zahvalit se sv. Luciji, ki so dobili ali želé zadobiti zdravje svojih oči na nje priprošnjo.

Kakor po zunanjem tako krasna je cerkvica tudi znotraj; prazniško okinčani veliki altar obdaja navadno ob nedeljah in praznikih ter posebnih shodih veliko ljudi, ki pobožno molijo, ter potem okoli altarja nesejo (navadno klečé) iz voska pripravljeno podobo oči. Razun velikega, nahajata se še dva stranska altarja; na levi sv. Mihaela in na desni sv. Jožefa in Marije z 12letnim Jezusom. Obok je lepo okinčan s podobami, ki predstavljajo mučenje sv. Lucije. V enem kotu bere se letna številka 1748, kar pomenja gotovo letnico, kar je bila slika dodelana, ki je povsem še zelo dobro ohranjena. Pozabiti tudi ne smemo prelepo vbranega zvonjenja, ki se le redkokrat v tako lepi in za uho prijetni melodiji sliši.

Potujoč dalje, kake pol ure od tod, zagledal bodeš cerkvico s samostanom (nekdanja lastnina čast. oo. jezuitov v Repnjah), ki pa sedaj prazno stoji. Gotovo mika vsacega memo potujočega ogledati si nekoliko cerkvico in samostan.

Zunanje samo po sebi naredi še precej prijeten vtis na človeka. Cerkvica je tudi znotraj prav lepa in čedna, odkar jo oskrbujejo in kinčajo šolske sestre, ki so se tú naselile iz Maribora. Sv. mašo hodijo opravljat gospodje iz Vodic vsak teden po dvakrat.

Ali ves drugačen pa postane človek, ko vstopi v samostan. Neka tuga se ga loti, da postane zamišljen in jame žalovati, ko se prestavi v mislih v tedanje čase, ko je bilo tukaj še vse polno življenja in delovanja. Vse je še tako, kakor so pustili častiti očetje, ko so odhajali od tod. V sobi, kjer so navadno obedovali, vidi se še vsa oprava, ki so jo potrebovali pri jedi: Sklede, krožniki, steklenica itd. Na zidu visi slika (fotografija) šestih gospodov, ki so tukaj službovali in se potem raz-

postaviti tudi prisega, ker je ž njo tudi enako stara. Omikani narodi pr. Kr. Grki, Rimljani, Židje so prisegali Bogu in bogovom, ojstro kaznovali krivo prisego, ali če bi bil kdo prisego prelomil.

Kaj tedaj treba storiti? Prisege odstraniti ne smemo, ako nečemo, da se razruši država pred nami, a od brezverca jo pa tudi nimamo pravice zahtevati. Druzega sredstva ni, kakor da se brezbožniki ne pustijo k prisegi in ker brez prisege državna služba ni mogoča, tudi ne k državnim službam; kajti kdor ne priseže, ga ne moreš kaznovati, ako obljube ne spolnuje, a zanesti se tudi ne moreš na takega. Država bi pri tem posebne škode gotovo ne trpela, pridobila pa bi s tem pri ljudstvu neizmerno. Ako namreč ljudstvo vidi, da je državi prisega ali pa samo dana beseda vse jedno, kaj si pač hoče misliti o prisegi? Ali mu bode prisega še sveta?

Pri nas v Avstriji se to še ni očitno pokazalo, kakor marsikje drugod, a bi Bog hotel, da bi se krive prisege od dne do dne ne množile! Ali pomnimo, da je vedno resnično, da kakoršni so vzroki, taki so tudi učinki, moramo pričakovati tudi mi, da bodo tudi nas osrečili taki „veliki duhovi“. Tedaj naj vlada pazi, da obvaruje Bogu spodobno čast in sebi dostojno spoštovanje, ker gorje jej, ako se taki nauki in take trditve zanesó med ljudstva! In ravno, kar se tiče nas Slovencev, žalibog čujemo leto za letom, da krive prisege niso več bele vrane. Mar li ne daje to nekaj misliti? Mislimo, da pač, in sicer več, kakor bi kdo na prvi pogled verjel. Da, da — mnogo dajé misliti duhovnikom in vradnikom, sploh vladi. Naj se na nobeni strani ne pozabi: „Kar se seje, to se žanje“. Gorje vsem, če je odgoja ljudstev taka, da se pri ljudstvu začne žeti — kriva prisega!

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. avgusta.

Avstrijske dežele.

Zadnja naša notica o ***isterskem deželnem zboru*** naj se tako bere, da je bila izvolitev korarja dr. Šterka jednoglasna, a deželni zbor je vendar le dvomil nad njo in večina je ni sprejela.

Dr. Klaić brzojavil je „Pokroku“, „da o razdvoru med vlado in narodno stranko dalmatinsko še misliti ni!“

Narodna stranka hrvaška izrekla se je zoper bana grofa Pejačeviča, ki nima več trdnega stališča. Nič se ne ve, kaj bo z deželnim zborom.

Poljaki sklenili bodo postavo, kteri bo poljski jezik kakor vradni jezik po vseh vradih zapovedala in jamčila. Sedaj se poljski jezik sicer tudi povsod rabi, toda le vsled posebnega cesarskega določila. Mi Slovenci bi bili samo takega določila vže nad vse veseli.

Grof Chambord vzel je slovo 20. avg. popoldne od grofinje in svojih. Vsem navzočim stale so solze v očeh. Grofinja poklicala je po brzojavni žici vse sorodnike v Frohsdorf. Včeraj je žalostno okolistoječim rekel: „Glejte največjega reveža med reveži!“ in: „Mnogo slabejši sem, kakor sem si mislil“.

Vnanje države.

Sv. Oče pisali so 18. t. m. kardinalom pismo, v kterem povdarjajo temeljito znanje in študij zgodovine, kakor najboljo zagovornico sv. Stola. Sovražniki katoliške Cerkve jeli so že nekaj stoletij zgodovino pačiti, da bi spodbijali papeštvo. Kar so oni pred leti začeli, se danes po javnih šolah nadaljuje. Geslo teh ljudi je, svetovno oblast papežu popolnoma odvzeti, ker trdijo, da je Italiji nevarna. Sv. Oče take trditve odločno zavračajo, in na obilne dobrote opomnijo, ki jih je Laška po papežih prejela, ter konečno kardinalom priporočajo, naj vsak v svojem področji, kolikor mogoče vedo v zgodovini podpira, naj se v ta namen ukaželjnim knjižnica in vatikanski arhivi odpró, kjer si taisti lahko svèta poiščejo in tudi do sedaj še ne razglašene dokumente kopirati smejo.

Iz Berolina, 21. avgusta. „Reichsanzeiger“ objavlja, da bode zvezni svet sklican na 27. in državni zbor na 29. avgusta.

Iz Berolina, 21. avgusta. Kralj Rumunski je obiskal danes dopoludne s princem Friderikom Hohenzollerskim hygieniško razstavo. Danes bode obedoval pri princu Frideriku in bode zvečer šel v Potsdam.

Kralj rumunski je danes zjutraj zapustil Potsdam in bode obiskoval saški kraljevi dvor v Draždanih, kamor je prišel ob $12^3/_4$. V petek zjutraj ob $7^1/_2$ ure bode šel na Dunaj.

Iz Bukarešta, 21. avgusta. Ministra Bratiano, ki je bil na potovanji v inozemstvu, pričakujejo na danes domov.

V Strassburgu je tožil državni pavdnik perijodično izhajajoč katolišk list „St. Adilienblat“, češ, da je državnega kancelarja kneza Bismarka razžalil. Sodišče spoznalo je časnik nekriv razžalenja časti in je svoj izrek s tem podprlo, „da ima vsak perijodično izhajajoči list dolžnost in da mu mora poglaviten namen biti, dogodke javnega življenja, kakor tudi one v državnem življenji, promotrovati, in moral bi prenehati, ako bi se mu ta pravica na kakošen koli način kratila, in posledica bi bila popolno oviranje političnega življenja in razvoja. V občnem interesu se vladna politika vladajočega državnika kritizira in časnik tako dolgo izjemno stališče v okvirju splošnih narodnih interesov zavzema, dokler presoja dogodke javnega življenja“. Tudi za naše razmere jako podučljivo.

Na ***Francoskem*** ste obe komori sprejeli postavo, da se bo 600 sodnijskih služb in ravno toliko sodnikov odstavilo. Lahko si je misliti, kako s teškim srcem vsak francoski sodnik izvršilnega dne pričakuje, kajti nihče ne ve, je-li med onimi 600 ali ne? Finančni minister, ki ima dotične dekrete podpisati in napolniti, pa po deželi potuje in finance študira. Velikansk korak, v resnici, ki so ga Francozi s to postavo včinili! Bode li državi v prid, kako se bode postava izvrševala, kdo vé! Pač ljudstvo že mnogo let toži, da je preveč vradnikov. In res je na Francoskem vsaka vlada, vsako ministerstvo si prizadevalo svoje ljudí pod zavetje deržavne denarnice spraviti. Kjer sta pred dvajset leti sedela po dva, ta dva sta pa od zjutraj do večera pridno delala (državni voz je ravno tako tekel, kakor danes), sedijo danes po štirje, tudi po pet in šest, čitajo časnike in drug druzega gledajo razgovarjajo se o politiki, ali pa se menijo od včerajšnjega dneva in njegove zabave. Kedaj se bo pa še v druzih oddelkih število preobilnega vradništva na Francoskem zmanjšati omogočilo, kdo spet vé? Francozi so v obče vetrnjaki in lahkoživci, ali praktične strani se jim ne more odrekati. Znabiti bilo bi še za marsiktero deželo dobro, ko bi Francoze o tej reči pošnemala. Zraven neštevilne vojske je premnožno vradništvo skoraj po vseh deželah Evrope med drugimi glavni vzrok denarstvene bede.

Francoska in Kitajska se boste vendar le sprli. Pa hude vojske zarad tega menda ne bode, ker Francosko ne misli napasti Kitajskega, a le-to pa tudi ne bode moglo poslati vojakov v Tonkin, ker imajo Francozje zasedena morska pristanišča. Poslati armado po divjih krajih, ki ločijo Kitajsko od Tonkina, pa ne kaže, ker bi večina po poti poginila. Francosko tedaj ne bode motilo trgovine po kitajskem morji, zarad tega ne bode razprtije med Angleško in Francosko. Bolj zapletena je stvar v Madagascar. A tudi tukaj upajo, da se bode stvar poravnala. Angleškega misijonarja Shava bodo postavili pred vojaško sodbo, ako se ne dokaže, da je sovražnikom pošiljal naročila o francoski armadi, bode oproščen in dobil zadostenje za prestani zapor. Sicer pa francoski poročnik v vsem odjenjuje lordu Granville. Nov dokaz pomirljivosti Francoske do Angleške je tudi imenovanje gosp. Camilla Barrère za diplomatiškega agenta in konsula v Egiptu. Barrère je bil v svoji mladosti dlè časa na Angleškem in dežela mu je priljubljena, meseca oktobra se ima podati na novo službo.

Iz Pariza, 21. avgusta. Sesija občnih svetovalcev je bila otvorjena brez posebnih slučajev vmes. Vojaški minister je dobil telegram iz Tonkina, da se ni nič posebnega zgodilo do 13. t. m.

Iz Barcelone, 22. avgusta. Danes zjutraj je kralj nadzoroval armado. Jutro pojde v Saragoso in potem v Logrono, Pampeluno, Vitorijo in Valadolid. Priprtih je bilo 16 oseb, ki so oropali železnični vlak pri Granollers.

Potovanje španjskega kralja. Kolikor je dosihmal uganjenega, bode španjskega kralja spremljal na njegovem potovanji minister marquis de la Vega, generala O. Ryan in Gayohera, polkovnik Mirasol in višji dvornik vojvoda iz Sexto. 19. septembra bode v Frankobrodu, 20. bode obiskal cesarja v Hamburgu in do 26. bode pri cesarskih vojaških vajah.

Izvirni dopisi.

Iz Dobrne, 21. avgusta. *(Hmeljarstvo.)* Trgatev ranega hmelja so končali še le pred nekterimi dnevi. Meterski cent so hmeljarji prodajali po 350—430 gld. Blago bilo je izvrstno. Strokovnjaki trdijo, da se sme meriti z najboljšimi pridelki na Českem.

Včeraj so pri nas začeli nabirati hmeljpoznjak. Mrzlo vreme meseca julija je rast sicer nekoliko zadrževalo, a dosedanji dnevi avgusta so jej bili ugodni. Posamezne rahlje

---

kropili na vse kraje. Tej nasproti pa visi tablica z imeni gospodov, ktera se je gotovo potrebovala pri molitvi in določevala, kteri gospodov bode naprej molil ali čital. Videli smo tudi nekaj drugih sobic, ktere so bile stanovališča gospodov, ki pa že tudi kažejo, kako potreba bi jim bilo stanovalcev.

Vsakemu, ki si je to ogledal, zbudijo se gotovo želje, da bi se prečast. očetje zopet povrnili v domači kraj, v kterem so se toliko trudili za dobro stvar ter sejali le dobro seme na njivo Gospodovo, v srca ljudi.

Kakih sto korakov od tod, na nasprotni strani, stoji lepo poslopje, pred kterim dobro obdelan vrt kaže, da morajo stanovati tukaj pridne roke. Ko stopiš čez prag, začudil se bodeš gotovo snažnosti, ktera tukaj vlada. Na obeh straneh spodaj je šola, ktero je letos (prvo leto, kar obstoji) obiskovalo 75 učenk, ki pridno napredujejo pod vrlim vodstvom blagih učiteljskih sester, v navadnem nauku, kakor tudi v ženskih ročnih delih. Želeti bi bilo, da bi se častite sestre podpirale v njih podvzetju vsestransko, da bi dosegle namen, za kterega so pripravljene vse žrtvovati. Prikupile so se takoj našemu ljudstvu, ker vidi njih blagi namen in vspešno delovanje. Pridno obiskujejo otroci šolo, ter se učé mnogo lepega in potrebnega. — Gotovo mora biti taka šola posebno koristna za vzgojo mladine, ki je dobila ustmeno priznanje Njih Veličanstva, potujočih o 600letnici po Kranjski, rekši: „Jako želeti bi bilo, da bi se take šole razširile povsod.“

Naj še dostavljam, kako silno pogrešajo ondukaj vsaj enega duhovnika. Kajti potreba je podučevati v krščanskem nauku, opravljati službo Božjo, ktero bode pozimi gospodom iz Vodic nemogoče ali saj zelo težavno opravljati. Bog pomozi!

so jako bogate prav lepih oblic. Trgatev bo toraj izvrstno izpala.

Danes v našo okolico došli kupci so ponujali po 3 gld. 50 kr. za 1 kilo. Toda do večera, ko te vrstice pišemo, niso kupili ničesar, ker hmeljarji pričakujejo še višje cene. Lani so, kakor neko poročilo iz savinjske doline pravi, na stotine centov razprodajali po 85 do 110 gld., a po dovršeni trgatvi je cena poskočila do 280 gld. za 50 kilogramov. Na kaj takega se tudi letos hmeljarji zanašajo. Dal Bog, da bi se jim upanje dobro obneslo!

Dne 6. septembra bo hmeljarski sejem v Žavcu. Tukaj so vrli tržani prevzeli skrb, da bi kmetje pri prodajanji hmelja ne bili opeharjeni.

Iz Istre, 20. avgusta. Začel se je tedaj 16. t. m. isterski zbor. Prvo snidenje zborovo po volitvah je vselej in povsod velikega pomena, posebno zavoljo potrjenja volitev in zavoljo volitev deželnih odborov. Iz Poreča še nimamo glasov, kako bo v teh dveh prevažnih točkah postopala italijanska večina. Ali bojimo se, da brezobzirno, kakor dosedaj. *) Poreški lahonski vodje niso s tem zadovoljni, da imajo ogromno večino v zboru, tudi ne z dvetretjinsko večino, ampak vse sile napenjajo, da bi ne bilo nijednega Slovana v zboru, da bi se mogli bahati, da je vsa Istrija zgolj italijanska (puro sangue). No, po vse se jim ta želja že ne bo nikdar več spolnila; najtrša kost, ktere ne bodo nikdar lahoni zgrizli, jim je Liburnija, kjer so po preživljenih časih Clesius-ov nastopili časi Štrkov, Laginjev in Zamličev.

Tudi koprski okraj (kmetski) je izvolil dva Slavjana v zbor, ali ravno poslanca iz tega okraja so v prejšnjih zasedanjih vsakikrat izbacnili, ako jim ni bil po volji, kar se je, ako se ne motim, pokojnemu Fr. Ravniku dvakrat pripetilo. Tako se tudi zdaj govori, da mislijo koprska poslanca (ako ne oba, vsaj enega) izpahniti. Za to nimajo nikakovega veljavnega vzroka, ako ne svojo brezobzirnost. Ako bi lahoni hoteli pravično in nepristransko prerešetati pretečene volitve, bi pač od svojih morali marsikterega odgnati, ker so agitirali z nepostavnimi sredstvi. Tako je vedela „Sloga“ povedati, da so italijanski agenti v koprskem okraji prvotne volilce plačevali z ubogim 1 gl., volilnem možem pa poskušali odkupiti glasove po 30—100 gl. V Cresu je bila volitev volilcev toliko nepostavna, da je politično društvo „Edinost“ odposlala odpor (protest) na c. kr. namestništvo in menda tudi na ministerstvo. „Naša Sloga“ je bila zavoljo tega protesta, ker ga je tiskala, in zavoljo nekega telegrama v tej zadevi zasežena, posebno zato, ker je bilo v nji rečeno, „da se Hrvatom več ne sme pisati hrvaško“ in zavoljo izraza „potlačena postava“, češ, da je to neresnično ali vsaj zakrivljeno. Ali vrednik je vložil utok proti konfiskaciji, in dr. Faust Nakič ga je tako krepko branil pri dotični razpravi (17. julija), da je c. k. deželna sodnija ovrgla konfiskacijo, ker je branitelj dokazal, da je „Naša Sloga“ pisala resnico, in da z izrazom „potlačena postava“ ne more biti nikdo žaljen, ker je bil pri dotični volitvi res § 49. volilnega reda prekršen. Tudi besede „neznanje in nepoznanje zakona“ ne smejo biti konfiscirane kot razžaljenje komisarjevo, na kterega te besede leté, ker bi se v nasprotnem slučaju moralo reči, da je gospod komisar dotični paragraf prestopil hoté in vedoma, kar bi bilo vsakako ojstrejše.

Toraj lahonska večina bi imela med svojimi poslanci pač kaj pometati, pa tamo že ne bo; ampak dosti blagodušno se bo izkazala, ako bo pravilno izvoljene slavjanske poslance na miru pustila. Zdaj je 5 slavjanskih poslancev proti 25 lahonskim, poprej jih še nikdar niti pet ni bilo, tako da še kake interpelacije niso mogli storiti, ampak so bili samo za parado, ker njihovih dokazovalnih govorov pri raznih debatah večina ni vvaževala. Sploh je volitveni red v Istri tak, da dve tretjini Slavjanov ne morete nikdar priti do nadpolovične večine v zboru, da, smelo trdim, še do tretjine ne. In vendar lahoni tako strastno agitirajo, da bi ja ne zgubili nijednega sedeža. To pa posebno zavoljo tega, da ne bi v kmetski kuriji dobili Slovani večine in tako en sedež v deželnem odboru, da ne bi en slavjanski odbornik motil njihove sloščine, kadar pozabivši na isterski dve tretjini Slovanov skrbé le za svojo italijansko tretjino. „Naša Sloga“ v št. 12, o gospodarstvu isterskega odbora pripoveduje prav čudne reči; ker je zato niso zasegli in ji odbor tudi ni poslal popravka, morajo biti že resnične. Da bodo to znali Slovenci, kterih veliko prebiva v Istri, toraj pod tem odborom, poglejmo jih to bolj kosmate.

Za kmetijsko društvo daje pokrajina letnih 1000 gold., a društvo se na Hrvate in Slovence toliko ozira, da ti še zanj ne znajo. Imajo tudi vino- in sadjerejsko šolo skupej s kletjo, za kar je sama pokrajina potrosila 47.000 gold., država pa 21.000 gold. Na tej šoli vzdržuje pokrajina tri učitelje in 6 učencev. Kadar so bile razpisane podpore za učence, reklo se je, da morajo znati učenci čitati, pisati, računiti italijansko, toraj je ves ta ogromni strošek zopet le za Italijane, a nič za Slovane. Tudi imamo potujočega učitelja, ki pa ne zna niti slovenskega niti hrvaškega in je v Tinjanu kar odpravil poslušalce, kteri niso znali italijanskega. Ta učitelj prejemlje letnih 1500 gold., in deželnim očetom je to po vsem prav. Ako se pomisli, da ravno — Slavjani v Istri so poljedelci, italijani so pa po mestih se zgor navedeno ravnanje odborovo pokaže še v žalostnešji luči. Neki Defranceschi Karol, velikoposestnik in bogataš v Istri je spisal neke „zgodovinske črte Istrske“ in zato delo mu je odbor dal 1000 gold., zakaj? — tega ne vé nihče. Morebiti nam to pojasni obseg knjige, v kteri se vse date tako obračajo, da je Istra vsa italijanska, in v kteri je polna zlosti in zaničevanje proti Slovanom.

Vidite, tako-le se ravná z denarjem, kterega z dokladami donaša Slovan kakor Italijan. Ako bi za č. bralce ne bilo preveč dolgočasno, mogel bi še o cestah ktero reči, ali kako deli deželne štipendije itd. Naj gre to vse v koš, ne smem pa zamolčati, kako skrbi za ljudske šole, za ktere vsi deželani plačujemo enako percentno doklado, a vživamo jo v taki različni meri, da je komaj verovati. Ako je v kakšnem kraju kaj italijanov ali poitalijančičev, jo imajo že zdavnej, se vé da z italijanskim podučnim jezikom, kjer so sami Slavjani se je ne dokoplejo tako hitro, in še med zgolj Slavjani lahonski agenti šuntajo, da bi nevedno ali zapeljano ljudstvo prosilo za italijansko šolo. Naj govoré izgledi: V buzetskem sodnijskem okraju so izven peščice buzetskih mestjanov sami hrvatje, pa do najnovejšega časa ni bilo nijedne redne hrvaške šole; v celem političnem okraju poreškem, kjer je večina hrvaških stanovalcev, še do danes ni nijedne hrvaške šole, a v Poreču se za 20 italijanskih deklic trosijo tisuči; v nadžupaniji pomijanski, kjer so vsi Slovenci, je le ena enorazredna šola v Šmarjah, a vsa nadžupanija šteje nad 7000 prebivalcev itd. Pa si bodo č. bralci mislili, da so oziroma šol v prvi vrsti odgovorne občine. Je res to. Ali kakšne pa so naše občine? — Leta 1868 s postavo od 23. novembra je poreški zbor vstanovil tako imenovane podestarije, t. j. nadžupnije, imajo vse občinske posle v svojih rokah. Vstanovljaje te nadžupnije zbor ni vprašal ljudstva, če želi velike občine? — ni vprašal, ktere male občine bi se rajše zedinile v eno veliko občino? — ni vprašal, kje želi ljudstvo imeti sedež nadžupanije? — Vse to je zbor odločil po svoje, tako, kakor je za lahonsko stvar bolje kazalo. K italijanskim mestom in mesticom je pridružil kmetske prejšnje občine, da so te zmiraj v manjšini; kjer se tako ni dalo storiti, je zbor odločil za sedež nadžupanije kak kraj, kjer je kteri lahon, poitalijančič ali karniel, in lahonski agenti na vse načine delajo, da je „šior“ X. nadžupan, in odborniki da so enakomisleči in njegovi najponižnejši sluge.

Sicer to pregleduje narod in borbe pri volitvah za občinski odbor so zmiraj hujše, ker potlačeni narod išče svoje pravice. Na ta način so do malega vse nadžupanije v lahonskih rokah, ki kaj rade vstrezajo lahonskemu deželnemu odboru. Ako pa ktere občine ne morejo potopiti z lahonskimi odborniki, poskuša deželni odbor občini nagajati na vse mogoče načine. V tem oziru bi se o borbi kastavske občine z od deželnega odbora poslanim Cuiderom moglo pisati cela poglavja.

Iz tega je pač razvidno, da imajo lahoni Istro dobro zapredeno v svojo mrežo. Da se pri vsem tem slavjanski narod le še giba, čast gre zraven nekterih prav odločnih rodoljubov, posebno „Naši Slogi“, ki lahonom brezobzirno kaže zobé, in hrvaškemu narodu golo resnico, prebudjevaje ga, naj si otrese tudjinski jarm. Kar je hrvatske krvi v Istri, so se lahoni nekako naveličali dražiti dozdaj le Liburnice, druge Hrvate še zmiraj upajo potlačiti pod svojo vlado; kar pa je slovenske krvi, puščajo jih še precej na miru, materijsko, jelšansko in dolinsko nadobčino, tudi pri pasjavaščanski je menda ves njihov trud zastonj; pomijansko pa še štejejo za svojo domeno, dasi v vsi občini ni nijednega italijana. No, Slovenci je tudi ne bodo prepustili meni nič, tebi nič. To leto se ravno v tej nadobčini močno prizadevajo, da bi po župnijah dobili učitelje, tako jih zahtevajo Krkavce, Truške, a Šmarje zahtevajo dvorazredno šolo. Sicer je to kasno, a bolje kasno, kot nikdar.

*) Glej najnovejša poročila. Vredn.

Domače novice.

(Pri včerajšnjem kapitelnu čč. oo. frančiškanov) izvoljeni so bili: za provincijala (kakor že poročano) o. Bonaventura Szell iz Trsata, za definitorje pa o. Joanes Ev. Žibrat, guardijan iz Karlovca; o. Kalist Medic, duhovni svetovalec in guardijan v Ljubljani, o. Pacifik Fister, podvodja in profesor bogoslovja v Gorici, in o. Anastazij Krajnik iz Nazareta na Štajarskem.

(Premembe duhovščine v ljubljanski škofiji.) Čast. gosp. Gašp. Majar gre za kaplana v Senožeče in novoposvečeni g. Jos. Lavrič v Planino.

(Kmetje, varujte se sleparjev s ponarejenim denarjem.) V ponedeljek zvečer zasačila je policija v eni ljubljanskih kavaren sleparja, ki je ravno zavitek bankovcev po jednem goldinarji 100 na številu, petkrat nakrižem zapečatene, za 20 goldinarjev gotovega in dobrega denarja prebrisanemu kmetu, „ki bi si tudi rad pomagal, kakor jih je mnogo“, prodal in denar spravljal. Imel je takih čisto novih bankovcev še dva zavitka pri sebi. Ker je slepar najmenj 30 gld. za 100 zahteval, odreže se mu kmet: „20 vam dam, če hočete, za 30 jih pa lahko doma dobim.“ Ni nam znano, ali se je slepar zbal konkurence, ali je hotel možu pomagati; dal mu jih je. Na ljubljanskem magistratu se je pa pokazalo, da je kmet za zavitek belega v goldinarskej velikosti narezanega papirja zgoraj in spodaj z jednim novim pravim bankovcem pokritega dal 20 goldinarjev. Slepar je bil obsojen od c. k. mešč. poobl. sodnije na teden zapora, kmet je šel prost domov. Kakor čujemo, je ta slepar že več ljudi po deželi na ta način osleparil, in ker se kazni vsak sam bojí, ga nihče ne ovadi. Seljani, imejte vendar pamet, ali vendar ne umete, da vrednega denarja ne morete kupiti.

(Ažio) za mesec september znaša 19 od sto, ki se mora plačati pri vseh plačilih za colnino na srebro, ako se colnina mesto z zlatom v srebru plača.

(Razpisana) je služba davkarskega kontrolorja v X. ali pa začasna služba davkarskega adjunkta v XI. razredu pri c. k. davkarijah na Kranjskem. Prošnje se polagajo do 10. oktobra pri c. k. finančnem ravnateljstvu v Ljubljani. Prošnje še od poprej vložene veljajo za ta natečaj.

Razne reči.

— Za častnega tržana v Ljutomeru je imenovalo srenjsko predstojništvo vseučiliščnega profesorja dr. vit. Miklošiča.

— Nesreča. Od Velenja nam pišejo, da se je nedavno tam obhajala poroka. Vsled tega je precéj ljudstva, ker je bila nedelja, hodilo po cestah in gledalo svate. Primeri se pa, da je strel prestrašil konja, ta je všel, drl med ljudi, eno osebo zadel tako nesrečno, da je sledečega dne umrla.

— Namesto kune je ostrelil nekega pivovarnega hlapca nedeljski lovec na Koroškem blizo Pliberka.

— Bežijo pred kolero. Z Dobre se nam poroča, da je tam sobe najelo šestero družin, ki so na potu iz Aleksandrije.

— Severo-polarna ekspedicija. Včeraj v sredo 22. avgusta zjutraj so, kakor nam je telegram naznanil, prišli na Dunaj severo-polarni potniki, šestnajst mesecev so bili izven domovine, prezimili so na otoku Majen, ki je še dve stopinji nad Islandijo. Na cvetno nedeljo l. l. so odpotovali, in prišlo jih je nazaj vseh 14 zdravih in čvrstih, tako dobro so bili preskrbljeni z vsem, da jih tudi bolezni, tam navadne, niso nadlegovale. V torek zjutraj so šli iz Hamburga in prišli so z jadernim (kurirnim) vlakom severozahodne železnice ob 8. uri in 30 minutah na Dunaj. Na kolodvoru jih je pričakoval: dunajski župan Eduard Uhl, podpredsednik poslaniške zbornice baron Gödel-Lannoy, cesarjev adjutant Phönies in mnogo drugih odličnih oseb znanstvenih zavodov, pomorskih častnikov, sorodovincev i. dr. Na prijazen nagovor gospoda župana odgovoril je lajtnant Wohlgemuth, vodja ekspedicije, ter se zahvalil za prijazen sprejem. Daljši nagovor do popotnikov je imel vesoljni tajnik zemljepisne družbe dr. Oskar Lenz, ter izrazil veselje, da jih vidi zdrave in da pričakuje, da bodo ustmeno poročali o svojih skušnjah in opazovanji. Lajtnant Wohlgemuth ostane v gostjah pri gospodu grofu Vilčeku, ki je pokrovitelj temu podvzetju, častniki so nastanjeni v „Hotel Imperial“, drugi v „Hotel Klomser“. — „Pola“ jemlje oglja v Hamburgu in potem odpluje.

— Električno razstavo na Dunaji obiskalo je 19. avgusta 8256 plačujočih osob. Ako se k tem še tisto osobje prišteje, ki so na obiskovanje razstave naročeni za ves čas ali pa za delj časa, jih ne bo dosti do 10.000 manjkalo, in toliko ljudi je leta 1873 vsak dan svetovno razstavo obiskal.

— Veteranom v Zagrebu se je dovolilo, da bodo nosili dolge oficirske sablje sè srebernim porte-épejem, kakor jih imajo kapelniki pri vojaških godbah.

— Na konjih prijezdili so iz Pariza na Dunaj 19. t. m. dva gospoda in jedna gospá. Iz Pariza so odjahali 24. julija, ter pot po Švici, po Schwarzwaldu in po avstrijskih planinskih deželah na Dunaj hodili. Povsod, kjer so jim ljudje in kraj dopadli, mudili so se po 3, po 4 dni. Vsi so zdravi in čisto nič trudni. Temveč vtrujena je pa živina, in bo treba na Dunaji daljšega počitka. V desetih dneh mislijo odpotovati jahaje do Budapešte. Kdor hoče naravno krasoto v resnici v polni meri vživati, je to, ali pešpot prava pot popotovanja.

— Kotel se je razpočil na parniku „Perseverance“, ki je brodil po renskem kanalu pri mestu Vesel. Na barki je bilo 15 oseb; ne poškodovani so: 2 otroka kapitana in njegova tašča. Kapitan je bil smrtno ranjen in je umrl v bolnišnici v Veselu, drugih 11 oseb je mrtvih ali jih je sopar zadušil, ko se je kotel razpočil, ali so potem utonili.

— V Meksikanskem zalivu dobivajo več biserov, nego se jim je kedaj sanjalo o njih. Skoraj vsaka školjka (mušel), ki jo iz dna morja prinesejo, ima biser v sebi. Meseca decembra dobili so v jedni biser, ki je tehtal 75 karatov in so ga na mestu za 14.000 dolarjev prodali. Dva druga bisera tehtata po 47 in 40 karatov in sta sedaj v La Paz-i razstavljena.

— Iz Londona, 21. avgusta. V premogovi jami Freorky (Južni Wales) so se vneli plinovi, 30 ljudi je bilo usmrtenih.

— Iz Kahire, 21. avgusta. Od včeraj do danes zjutraj so umrle tukaj za korelo 3 osebe, po drugih krajih pa jih umrlo 193.

— Iz Hartuma ima „N. f. P.“ naslednje poročilo. Ker nimamo redne konjice, zato ne dobivamo zanesljivih poročil, a vsa se zlagajo v tem, da ima prerok dan na dan manj privržencev, in da so prepiri med Mohamed Ahmetom, — tako je njegovo pravo ime, in med njegovo stranko. „Mahdi“ sam, ki je poprej skrbel le za blagor svojih privržencev, postal je pravi trinog, za najmanjši prestopek ukaže hudodelcem roko odsekati ali jezik odtrgati. Izvzeti so le Evropejci, ktere vjame, s tem ravna bolj prizanesljivo, vendar pod smrtno kaznijo ne smejo nič pisati; Sirca, ki je svojemu kupčijskemu prijatelju pisal zarad barantije z gumijem, ukazal je obesiti. Med vjetimi Evropejci so tudi trije duhovni in štiri sestre Cambonijevega misijona, s kterimi primeroma lepo ravnajo. Ako ga prosijo, da bi se povrnili v misijon, odgovori vselej, da bode v kratkem času Kristus prišel in potem se bode vse pobotalo. Arabcem taka trinožna vlada ne vgaja, pravijo, da bi bili raje pod bičem bašibozukov, nego pod oblastjo mahdija. To sicer ne brani armadi vmarširaja proti El-Obeidu, vtrjenemu glavnemu mestu v Kordofanu, pa se druge zapreke nasproti stavijo, kakor obnebje, težave zarad prevžitka, tudi vode popolnoma pomanjkuje, prejšnja leta je to vojakom zelo kljubovalo in marsikdo je smrt storil. Kordofan ima v vsem Sudanu najmanj vode, le med deževjem in precej po deževji, ki se začne junija meseca in traja do konca septembra, nahaja se voda po vodnjakih, a ni je mnogo niti za veliko armado, ki ima razen mul in konj še 6000 velbljodov. Težko je tudi preživeti ljudi in živino v deželi, ki je popolno spraznjena in še leto in dan ne obdelana. To dela sedaj generalu Hiks-u največo preglavico. Ko mine deževni čas, to je konec avgusta ali začetek septembra, bode nastopil svojo pot v Kordofan, in se bode vtaboril v Duemu na zapadnem bregu bele Reke, ki je 100 angleških milj na jugu od Hartuma. Angleška armada v Kordofan namenjena broji 6000 redne pehote, 1000 bašibozukov, 500 mož konjice, 1 baterijo krupovih topov, 1 baterije gorske artilerije in 6 Mordenfeldtovih mitraileus. Armado ima podpirati 2000 mož pehote, in gorska baterija, ki je začetka julija šla iz Kakire, a 3000 mož ostane za posadko v Hartumu, Senaar, Karkug in Kaua. Upati je, da bode ta armada srečno dovršila svoj posel. — (Sedaj pa se bere po časopisih, da mahdi hoče Suakim ob rudečem morji, kjer stopa na suho armada, ktera se pošilja iz Egipta v Sudan, nasproti, da brani to mesto, pojde iz Egipta 300 žandarjev. No, prihodnjost nam bode pokazala, koliko je resnice nad temi poročili. Katoličanje pa želimo srečo egiptovskemu orožju, ker egiptovska vlada dopušča, da, še pospešuje misijonarje.)

— Mati prodala je na Angleškem lastnega 3 leta starega sina za 25 krajcarjev. Postavila je na trg dvoje otrok, 3 letnega dečka in 18 mesečnega dekleta. Zalega fantiča kupila je gospa brez lastnih otrok in ga takoj na voz posadila in se ž njim odpeljala. Deklice ni hotel nihče kupiti, dasiravno jo je vranja mati za 4 krajcarje ponujala. „Vzemite jo, javkala je, mož mi je umrl, in nimam je s čim preživeti.“ Ko otroka le nihče ne mara, zadene ga nečloveška mati na ramo in odide.

Telegrami „Slovencu“.

Dunaj, 23. avgusta. Cesar sprejel je danes dunajskega župana in oba podžupana v avdijenci, in prevzel prošnjo zavoljo decentralizacije železnic. Cesar odgovoril je deputaciji, da bo to prošnjo pretresal, a vendar vé, da se gre tu le za tehnične in vpravne naredbe. Vzroka za kake skrbi ni. On (cesar) je imel zmiraj pred očmi blagor dunajskega mesta, tudi vlada si zmiraj prizadeva, braniti zadeve in prid mesta.

London, 23. avgusta. „Times“ naznanja iz Hongkonga, da se je 2000 Francozov in 500 rumenih zastav pomaknilo naprej proti Hanoi, ki so dospeli 15. t. m. do Pukai-a, 7 milj od Hanoi, ter zadeli ob sovražnika. Oddelek Francozov je bil prisiljen pomakniti se nazaj, srednji oddelek zasedel je Pukai, pa ga zopet kmalu popustil. Francozi so zgubili dva oficirja in 15 mož mrtvih, 70 je ranjenih.

Dunajska borza.

22. avgusta.

Papirna renta po 100 gld.		78 gl.	65	kr.
Sreberna „ „ „ „		79 „	30	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta		99 „	50	„
Papirna renta, davka prosta		93 „	40	„
Ogerska zlata renta 6%		119 „	85	„
„ „ „ 4%		88 „	35	„
„ papirna renta 5%		86 „	90	„
Kreditne akcije	160 gld.	293 „	—	„
Akcije anglo-avstr. banke	120 gld.	110 „	25	„
„ avstr.-ogerske banke		837 „	—	„
„ Länderbanke		112 „	40	„
„ avst.-oger. Lloyda v Trstu		647 „	—	„
„ državne železnice		316 „	—	„
„ Tramway-društva velj.	170 gl.	226 „	—	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice		107 „	40	„
„ „ Ferdinandove sev. „		104 „	90	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl.	120 „	50	„
4% „ „ „ „ 1860	500 „	133 „	50	„
Državne srečke iz l. 1864	100 „	170 „	—	„
„ „ „ „ 1864	50 „	169 „	50	„
Kreditne srečke	100 „	173 „	75	„
Ljubljanske srečke	20 „	23 „	50	„
Rudolfove srečke	10 „	21 „	—	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.		103 „	—	„
London		119 „	80	„
Srebro		— „	—	„
Ces. cekini		5 „	65	„
Francoski napoleond.		9 „	50½	„
Nemške marke		58 „	40	„

Izdajatelj in odgovorni vrednik *Jožef Jerič.*

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.